

WAGNERIANA CATALANA N° 18 ANY 2003

TEMA 10. ALTRES TEMES

TÍTOL: CONCURS DE CANT FRANCESC VIÑAS:EL NOSTRE PREGÓ.

FELIÇ 40 ANIVERSARI!

AUTOR: *Jordi Mota*

En els temps que corren en que cada ciutat important vol tenir un concurs de cant reconegut internacionalment, celebrem aquest 2003 la quarantena edició del, per a nosaltres, més entranyable dels concursos

Amb el pas dels anys hi ha qui es questiona la seva continuïtat. El dia que el Sr. Miquel Lerin es cansi d'impulsar-lo potser es decandirà, i fins i tot desapareixerà. Aleshores, possiblement les institucions faran un "collage" i el continuaran de manera descafeïnada... Però bé, tot això són conjeitures. El que és una realitat inqüestionable és que té 40 anys d'existència i això és autènticament un miracle. Especialment per els lectors d'aquesta revista no residents a Catalunya, els explicarem que aquest concurs extraordinari, a més de ser d'una qualitat artística de primer ordre, és encara més important pel que fa a la seva vessant humana. El Concurs es pot dur a terme gràcies a l'esperit comunitari de centenars de persones unides precisament per aquesta efemèride musical. Moltes persones que desitjarien no perdre's ni una sola eliminatòria, se les perden totes, ja que estan treballant en les tasques administratives i organitzatives del concurs, fent adreces, enviant cartes, rebent als convidats, organitzant els concursants, transportant banderes aquí i allà...i tot això de forma desinteressada. El Concurs Viñas segueix essent una iniciativa particular també recolzada per les institucions, a diferència del que succeeix darrerament: una iniciativa de les institucions amb el suport de les multinacionals. No, en el Concurs Viñas, aquest no és el cas.

Els premis que s'ofereixen nombrosos i variats, van des dels oferts pel Gran Teatre del Liceu, Caja de Madrid, Agrupació Mútua o algun Ajuntament o organisme oficial, als oferts per Fundacions privades, com la Fundació Puig (primer premi), per Plácido Domingo, Marta Obregón, Fundación Josefina Gironés, Teresa Vilardell, Miquel Lerin, Amics de l'Òpera de Sabadell, Grup de Liceïstes de 4t. i 5è. pis, Virginia Zeanni, Joan Oncina, Montserrat Caballé

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com). info@associaciowagneriana.com

i moltes altres persones i organismes que seria massa llarg de detallar, que fan que entre tots sigui possible aquesta “meravella” de Concurs. Entre els cantants premiats d’aquests anys hi ha noms que amb el pas dels anys s’han fet famosos com ara Vicente Sardinero, Maria Oran, Elena Obratzsova, Kurt Rydl, Petia Petrova, Sumi Jo, Natalia Troitskaia, Aprile Millo, Helga Müller-Molinari, Luis Lima, María Bayo, Violeta Urmana.... Naturalment són molt més nombrosos els cantants premiats els noms dels quals són ara desconeguts però també hi ha cassos, entre els que destaca el de Josep Carreras, que no van aconseguir premi i després van ser reconeguts internacionalment. Tot això és lògic en aquests concursos, però el que podem assegurar és l’alt nivell de molts participants. Fa poc, en sortir d’una de les eliminatòries, un cantant de Corea –que abunden sempre i que en general venen molt ben preparats-, deia en alta veu a d’altres participants: “Hi ha molta gent i molt bona”. Aquesta és la impressió que es té durant el Concurs, fins i tot des de les primeres eliminatòries. N’hi ha uns amb una potència de veu excepcional, d’altres amb una musicalitat increïble, d’altres amb un timbre suggestiu, uns actuen amb la mateixa naturalitat amb que canten, d’altres trien un repertori molt adequat... La veritat però és que any rera any estem esperant el moment de passar un grapat d’hores en el “Viñas” escolten joves promeses. En l’actualitat fa l’efecte que hi ha més cantants ben preparats que potencials afeccionats. Manca a Barcelona un segon i un tercer teatre i evidentment, públic per aquests teatres. És realment decebedora la relació entre el nombre de cantants bons i les poques oportunitats que tenen. Fa poc ens comentaven les dificultats existents per entrar a cantar en el Cor del Liceu, que junt amb el Cambra del Palau són les dues úniques masses corals professionals de Barcelona. Algunes d’aquestes “promeses” del Viñas i d’altres concursos acaben en un cor i potser són feliços. Molts cantants no paren de fer audicions i acaben donant classe a infants o fent altres feines, directa o indirectament relacionades amb la música.

Heus ací la part més decebedora dels concursos, però en tot cas és realment gratificant veure tanta i tan bona gent competint per conquerir el premi que porta el nom del més eminent dels cantants catalans (i espanyols) de Wagner.

El primer concurs l’any 1963 ja comptava en el jurat amb noms eminents com Mercè Capsir i Mercè Plantada i altres no menys coneguts en el comitè assessor, d’honor, etc. com Joan A. Parnias, Fèlix Millet, Victòria dels Angels, Lluís Suñé Medan, Higini Anglès, Colomer Pujol, Xavier Montsalvatge, Josep Palau, noms molts d’ells vinculats al wagnerisme a Catalunya. En aquella edició es van presentar 23 participants, aquest any n’hem tingut 366. En el “Pòrtic” d’aquell primer concurs, escrit per Josep Maria Pi Suñer, es llegia: “Ens trobem de cara amb

un projecte que a la vegada té l'atractiu de constituir el Primer Concurs Internacional de Cant de Barcelona (...) El Primer Concurs Internacional Francesc Viñas, que tots desitjem que tingui una llarguíssima continuïtat, permetrà admirar una sèrie de figures, i farà també perviure el record de l'homenatjat, que va ser gran cantant i que deixà en l'esperit de nostra gent la inesborrable inspiració de la seva privilegiada veu.”

Lluís Portabella, en la salutació als assistents –l'actual pregó-, diria: “No vull acabar aquestes concises paraules sense fer una menció especial –encara que amb això em consta que inquieto el seu plaer de romandre en la penombra- sense nomenar clarament l'ànima d'aquest certamen, el doctor Jacint Vilardell. L'entusiasme que ha posat l'il·lustre fill polític de Francesc Viñas, en voler promoure aquest alt i cultural homenatge a la memòria de l'il·lustre desaparegut, està per damunt de tota ponderació. Només una persona com el doctor Jacint Vilardell tan enamorat de l'art, centre d'una família que viu tota ella en el culte de les coses belles i elevades, pot fer el miracle de fer passar un noble somni com és el d'aquest Concurs Internacional a la més perfecta de les realitats”. I la família ha continuat l'obra... durant 40 anys!, de moment.

El petit programa d'aquell primer concurs es completava amb la reproducció de la bonica poesia que el poeta Teodor Llorente va dedicar a Viñas amb motiu d'haver-lo escoltat cantar Lohengrin i també amb una reproducció d'una carta de Wieland Wagner, que deia: “En memòria del gran espanyol Francisco Viñas. Genial intèrpret de les obres de Richard Wagner. Triomfador en els primers teatres del món. Fundador de la Lliga per a la defensa de l'Arbre Fruiter Francesc Viñas. Il·lustre patrici, eximi ar-tista. Exem-plar honrós de la Humanitat”. Sig-nat: Wieland Wagner. La carta està escrita en castellà. El “p ò r t i c” del segon c o n c urs, fou escrit per Joan A. Pamias, l' h o me que ens proporcio-nà tant bo-nics mo-ments en el Liceu. En aquest segon con-curs hi ha-gué 38 par ticip a n ts, en el tercer 64, i 68 en el quart. Els pianistes també eren noms il·lustres: Maria Ca-nela, Jordi Giró, Angel Soler i Miquel Zanetti. Els autors dels “Pòrtics” foren el baró de Viver, Josep Valls i Taberner, Vescomte de Güell, Joan A. Maragall, Ramon Garriga, Natàlia Granados, etc. Francesc Viñas va viure entre 1863 i 1933 i el Concurs no va ser res més que un dels molts projectes que es portaren a terme en record de l'inoblidable artista.

El primer d'ells fou el mausoleu a la seva memòria, realitzat l'any 1943. En el folletó que es va editar per aquest motiu es diu: “Un eminent artista valencià, glòria de la nostra Nació, En Marià Benlliure, fent-se ressó de l'amor que sentien els valencians per Francesc Viñas i com a tribut de la fraternal a m i s t at que es pro-f e s s aren tota la vi-da, s'ha prestat a mo d e l ar desi n t

e ressada-ment la maqueta del mausoleu. Aquest monu-ment funerari erigit en el cementiri Sudoest de Barcelona, re-presenta les fi-gures de Lohen-grin, Parsifal i Tristany, perso-natges que Viñas recreava a la perfecció. Era, segons el parer de molts crítics, el més genial intèr-pret d'aquests herois wagne-rians. Aquest mo-nument, que continua en el seu lloc primitiu, és una autèntica joia de l'art wagnerià i és sens dubte també el sepulcre més re-levant que qualsevol persona vinculada amb Wagner pugui tenir en el món.

L'any 1954 se celebrà un concert per l'Or-

questra Municipal de Barcelona dirigida per Eduard Toldrà organitzat per la Comissió "Pro Monument a Francesc Viñas". En el programa d'aquest con-cert es deia: "Del llarg repertori de les òperes que Francesc Viñas interpretà, sobresurten les de Wagner que ell va donar a conèixer i difondre a Itàlia i Espanya. Tots els herois wagnerians trobaven en les fibres del seu cor una ressonància com en cap altre, perquè ningú com ell sentia els ideals de redempció que ells representen. Més d'una vegada damunt l'escenari li pujaven les llàgrimes als ulls. Francesc Viñas "el primer Lohengrin" del món, el gran tenor, escriptor de vàlua, artífex de la Lliga de l'Arbre Fruiter, adalid dels Homenatges a la Vellesa, artista íntegre i d'acrisolada honradesa- morí el 14 de juliol de 1933. En el concert homenatge que avui se li dedica, interpreta la part solista del concert de Grieg, la seva neta, la gentil pianista Maria Vilardell i Viñas de Lerin". El 1955 es realitzà una "Exposició Homenatge al tenor Francesc Viñas" en l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell. Joaquim Folch i Torres escrivia amb tal motiu en la Presentació de dita exposició: "Però a més del de la seva veu, la presència viva i activa de les seves obres benèfiques i socials, fundades pel seu cor d'home bo; tan bo com ho va ser la seva meravellosa veu. Vives i actives en la realitat de la nostra vida social, a aquestes Fundacions (Homenatges a la Vellesa i Obra de l'Arbre Fruiter) s'ofereixen amb afectuosa sol.licitud i com a aportació efectiva dels artistes, les pintures i les escultures constituents del conjunt que inaugurem avui, i en el qual figuren noms de suma eminència del nostre món artístic. I res més bell que el miracle d'aquesta germanat d'artistes unida per una bonica veu que ja no canta i que sense sentir-la ens mou a tots i ens mana a seguir-lo pels camins de la bellesa i de la bondat que en la seva vida va seguir Francesc Viñas". Entre els artistes presents a aquesta Exposició Homenatge no hi podia faltar, és clar, José Mestres Cabanes i també altres com Josep Clarà, Opisso, Puigdemolas, Vila Arrufat, etc. Aquesta Exposició va tenir lloc també a Barcelona, a les Galeries Laietanes i fou presentada per una conferència a cura de J.M. Pi Suñer titulada "Francesc Viñas intèrpret de Wagner". Els beneficis obtinguts d'acord amb l'esperit de Viñas, es destinaren a obres de beneficència.

Tots aquests actes culminaren amb la celebració del centenari del naixement del nostre tenor, que tingué lloc el 1963 i el qual principal aconteixement fou la creació del concurs que avui celebra el 40 aniversari de la seva existència. Altres actes també foren programats, com l'edició de la seva obra póstuma "L'Art del Cant", la colocació d'un bust obra de Clarà en els Jardins del Poeta Eduard Marquina (Turó Park), que tingué lloc el 20 d'octubre de 1963, reorganitzar l'Orfeó Sant Grial de Moià i diverses activitats més. El missatge de la comissió d'homenatge acabava amb les següents paraules: "Els pobles grans són els que recorden i honoren la memòria dels seus grans homes". Seguia una llarga llista de noms i entre ells es poden llegir els de Joan Ainaud de Lasarte, Lola Anglada, Carles Buigas, Maria Canals, Mercè Capsir, Pau Civil, Antonio Fernandez Cid, Hipólito Lázaro, Rosend Llates, Joan Manén, Joan Maragall, Santiago Nadal, Jaume Pahissa, Josep Pla, José María Pemán, Marcos Redondo, Wieland i Wolfgang Wagner entre altres noms de personalitats de la vida política i social, més els citats en altre lloc d'aquesta ressenya i sense oblidar eminents wagnerians com Lluís Sisquella o membres de la família Par.

Viñas deia que el cantant d'òpera "no deixa cap testimoni efectiu de les seves interpretacions que pu-gui servir de model a la joventut futura. El record de l'artista més estimat, perdura per una generació...o dues". Gràcies a totes les persones citades i sobre tot a la pròpia família de l'artista, aquest record s'ha extès ja de moment a més de dues generacions i esperem i desitgem que moltes altres tinguin el seu nom i la seva personalitat en la memòria. Per començar ens sentim orgullosos d'haver pogut editar l'any passat, amb col·laboració amb la prestigiosa marca Aria Recording, un CD dedicat als nostres cantants, en el que es pogué recuperar una antiga gravació de Viñas cantant Parsifal. El concurs d'una banda i l'estimable iniciativa d'Aria Recording per altra amb diverses gravacions de Viñas, fan que aquest gran artista i millor home, no hagi estat oblidat i esperem que tampoc ho sigui en el futur. Bernard Shaw va dir d'ell el 1891 que "era completament satisfactori, tan com cantant com com actor" Shaw no sabia que sobre tot ho era com a ésser humà.

EL NOSTRE PREMI VIÑAS

Ja que hem tingut l'atreviment de titular aquest article com el "nostre pregó", se'ns permetrà que també ens prenguem la llibertat de donar "el nostre premi" en el darrer concurs. Cap objecció pels premis femenins, tots absolutament merescuts. La nostra discrepància rau en haver declarat deserts el primer i el segon premi

ma s c u l i n s, malgrat haver-se pogut escoltar veus m e ravelloses. En tot cas nosaltres atorguem per unanimitat de tots els membres de **l'Associació Wagneriana** presents en el Concurs, el primer gran premi per a veus masculines a **Fèlix Speer**, baríton alemany, a qui varem escoltar cantant el **Fliedermonolog** dels Mestres, "Schweig" de "Der Freischutz" i "**Die Frist ist um**" de l'Holandès. Va fer una interpretació superba i va saber encarnar de manera exacta i exemplar els tres diferents papers. En una de les primeres eliminatòries el vam veure transformar-se de **Sachs** en Kaspar en el curt espai d'entre les dues peces. Fou un convincent **Sachs** i un no menys impecable Kaspar. En la semifinal interpretà **l'Holandès** amb tota credibilitat, tant pels seus gestos sobris i expressius alhora, com per la seva clara pronunciació i la seva expressivitat, a més de la necessària i imprescindible potència per a fer-se sentir en un gran teatre. Tanmateix no va cercar impressionar sino donar veracitat al personatge i per això renuncià a l'exhibició a favor de l'exactitud. Fèlix Speer és nostre gran premi. I de Fèlix Speer se'n parlarà en el futur.

El 1963 el preludi dels **Mestres** va obrir la primera part del concert final i el de **Lohengrin** la segona. Terezinha Röhring Ferreira (Brasil) cantà un fragment de **Tannhauser**. El concert final del segon Concurs fou precedit en la segona part per la versió orquestral del **preludi i mort d'Isolda** i el baríton Antonio Blancas va cantar també un fragment de **Tannhauser**. El tercer concert fou obert en la segona part amb el preludi de **Lohengrin** i el baríton de Xile Fernando Lara va interpretar de nou un pasatge de **Tannhauser**. El cinquè concurs (no tenim el programa del quart) l' **obertura de Tannhauser** inaugurà la segona part i novament va ser-hi present **Tannhauser** amb el cant de **Wolfram** interpretat per Josef Loibl, III Premi masculí d'aquella edició. En el setè (ens manca el sisè) Wagner va ser-hi present representat per la soprano Leslie Johnson guanyadora del premi Wagner que interpretà un cop més! un fragment de **Tannhauser**. El baríton de Rumania Eduard Tumageanian –segon premi- interpretà un passatge de **La Walkiria (Wotan)**. Wagner ha anat desapareixent a poc a poc d'aquest concurs, malgrat la seva profunda vinculació amb Wagner. Enguany però, deu concursants s'han presentat al **Premi Wagner** i d'altres portaven Wagner en el seu repertori. Això, això és el que nosaltres els wagnerians trobem a faltar. A Viñas també li agradaria probablement que les veus wagnerianes augmentessin. Aquells lectors que es vulguin delectar amb les veus wagnerianes poden trobar a Bayreuth l'octubre vinent la nova edició del concurs de veus wagnerianes. Però mentres tant no crec que sigui excessiu demanar més presència wagneriana en "el Viñas". En la final d'aquest any per exemple, no va sonar

Wagner, ni tan sols quan es va poder escoltar una gravació històrica de Viñas –molt encertada iniciativa- però que en comptes de Wagner fou de Meyerbeer!

En tot cas, malgrat la poca presència de Wagner en els actuals concursos Viñas, hem de felicitar a tots els qui fan possible aquesta complexa i costosa organització. Als centenars de persones que intervenen en la seva organització, des de l'administració fins als guanyadors. Tots són necessaris i fins i tot, imprescindibles.